

СУПЕРЕЧЛИВІСТЬ ГУМАНІЗМУ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Чистякова М. А.

студентка 1 курсу факультету права та економіки

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Крижановська Т. О.

кандидат філософських наук,

*доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних
дисциплін*

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Актуальність теми полягає в тому, що проблема гуманізму в сучасному світі постає так само гостро як і декілька століть тому. Суперечливість та неоднозначність вирішення цієї проблеми в сучасному гуманітарному знанні потребує, на нашу думку, глибокого аналізу та широкої дискусії як щодо історичних основ цього феномену, так і до сьогодення. Гуманізм епохи Відродження був складним феноменом, який мав як позитивні, так і негативні аспекти, і відображав різні суперечності і протиріччя того часу.

Почну з того, що саме поняття “гуманізм” означає розуміння людини як центральної постаті в світі, яка за своєю значимістю наближається до Бога-Творця. Гуманізм епохи Відродження підкреслює важливість гідного життя, освіти, культури та гуманних взаємин між людьми. В цю епоху народилися та творили такі видатні філософи та науковці, як Леонардо да Вінчі, Петрарка, Данте, Коперник, Бруно, Макіавеллі та багато інших. Вони відрізнялися двома основними рисами: широким спектром інтересів та спрямованістю на людину, що стала центром їхнього мислення [1].

Метою цієї роботи є дослідження суперечливого характеру феномену гуманізму епохи Відродження; будемо намагатись показати, що ідеали гуманізму часто протистояли реаліям суспільства, його системі цінностей та культурним нормам.

«Гуманізм (від лат. *humanus* – людський, людський) – явище культури епохи Відродження, що полягало в новому ставленні до феномену людини; культурна і соціально-політична орієнтація на вищу цінність людини, особистості» [2].

Ідеалом людини епохи Відродження є представник кола гуманістів, що вдало розбирається в усіх різнопланових видах наук, Богом наділений

здатністю вирішувати свою долю самостійно. Людина епохи Відродження не тільки відчуває себе частиною природи та створінням Божим, але вона вважає себе також творцем, який має владу над світом. У епоху Відродження людина розглядалася як творець, що наділяло її надзвичайною владою і важливістю. Можливість творення вважалася основною характеристикою людської діяльності, що призвело до формування особливого ставлення до митців як до святих особистостей. Мистецтво набуло надзвичайного значення, оскільки вважалось, що творча діяльність є найвищою формою людської активності. В епоху Відродження вірили, що людина може створювати новий світ і відчувати його красу, якою захоплювалися навіть релігійні діячі. Гуманізм цього періоду твердив, що людина не лише здатна творити світ, але є також творцем свого власного життя. «Немає нічого дивовижнішого, ніж людина» [3, с. 44], – це вислів одного з найвідоміших представників італійських гуманістів – Джованні Піко делла Мірандола, який міститься у його творі «Промова про людську гідність». Ця цитата, як найкраще передає основну ідею піднесення людини як найвищої цінності існуючого світу. Індивідуальність та унікальність – ось що творить справжню особистість. Кожна людина не є схожою на іншу – ми всі маємо різних характер, стиль життя, манеру вести бесіду, звички і, що найдивовижніше, різну зовнішність. Ми всі були створені дуже різними і всі маємо різних життєвий шлях, який ми самі собі творимо.

В той же час, гуманізм епохи Відродження був достатньо складним феноменом, і відображав різні суперечності і протиріччя того часу. Перше, що можна зазначити – це протиріччя між гуманізмом і релігією. Багато гуманістів епохи Відродження підтримували ідеї релігійного розвитку, але в той же час були критичними до деяких аспектів церковної влади. Вони прагнули зберегти релігійність, але часто висували ідеї, що суперечили традиційному трактуванню релігії.

Друга суперечність, яка виникає в результаті дослідження наукових робіт, присвячених цьому часу – суперечливість в підходах до рівності між усіма людьми. Гуманісти Відродження розвивали ідеї про гідне життя для всіх людей, але при цьому підтримували ідею обмежених прав вибору для неповноцінних, як вважали на той час, членів суспільства, таких як жінки та люди з низьким соціальним статусом. Це було пов'язано зі складними соціокультурними уявленнями того часу про роль і місце окремих груп у суспільстві. Жінки та люди з низьким соціальним статусом часто були виключені з політичного та громадського життя, що обмежувало їхні права та можливості. Це свідчить про протиріччя між ідеалами гуманізму та реальною практикою того часу, коли соціальні й статеві нерівності продовжувались і впливали на життя і можливості різних категорій людей. Виходячи з цього, класові та етнічні суперечності також мали своє місце

серед недосконалості гуманістичних поглядів того часу. Це відбувалося через те, що певні соціальні та етнічні групи вважалися менш важливими або навіть менш повноцінними в порівнянні з іншими. Наприклад, хоча ідея гідного життя та прав людини просувалась гуманістами, вона часто обмежувалася і стосувалась лише верхівки суспільства, тоді як нижні класи та робітничі шари мали значно менше прав та можливостей. Також етнічні меншини можуть бути виключені або піддані пригніченню через свій статус «інших» у суспільстві. Ці обмеження свідчать про те, що гуманізм епохи Відродження не був універсальним, але мав свої межі і обмеження, які відображали складні соціальні та культурні реалії того часу [4].

У підсумку можна сказати, що гуманізм у філософії Відродження спробував розкрити та розглянути універсальний образ людини як Титана, Творця, що є символом цього періоду, шляхом аналізу мистецтва, науки, релігії та соціальних учень. Але, гуманістичні погляди не були такими ідеальними, як це здається на перший погляд. Вони виражали деякі значні протиріччя. Суперечливість гуманізму полягала у тому, що він пропонував ідеали, які часто не відображали реальність та існуючі соціальні та культурні обмеження епохи Відродження.

Література:

1. Чура О. Специфіка гуманізму епохи Відродження. *Природничі та гуманітарні науки: актуальні питання* : матеріали V Всеукраїнської студентської науково – технічної конференції. С. 215. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/13845/2/VseukrStud_20121v2_Chura_O-Spetsyfika_humanizmu_epokhy_Vidrodzhennia_215.pdf
2. Попович М. В. Гуманізм. *Енциклопедія Сучасної України*. [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL:<https://esu.com.ua/article-24649>
3. Піко делла Мірандола, Джованні. Промова про гідність людини [пер. з лат. Н. Назаров, ред. Р. Паранька]. *Всесвіт*. 2013. № 11/12. С. 44–63. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Giovanni_Pico_della_Mirandola/Promova_pro_hidnist_liudyny.pdf
4. Бокаччо Дж. Декамерон / пер. с італ. Н. Любімова. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2268>